

222880 - نیت ادا برای نمازی که در وقتش ادا می‌شود و نیت قضا برای نمازی که وقتش گذشته شرط

نیست

سوال

اگر در حال ادای نماز ظهر بودم و پیش از پایان یک رکعت اذان عصر داده شد آیا باید این نماز را از نو بخوانم؟ زیرا نیت از نمازی که در وقتش ادا می‌شد به نماز قضا تغییر کرده؟ حال اگر نماز ظهر را در وقتش بخوانم و ندانم که وقتش به پایان رسیده چه؟ آیا باید دوباره ادایش کنم زیرا باید قضایش می‌کردم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً: برای مسلمان جایز نیست که نماز را بدون عذر آن‌قدر به تاخیر اندازد که وقتش خارج شود و کسی که نمازی را بدون عذر ترک گوید مرتکب گناهی بزرگ شده و واجب است که توبه کند و قصد جدی نماید که آن را در وقتش ادا کند.

اما کسی که به سبب عذری مانند خواب افتادن یا فراموشی نمازی را به تاخیر اندازد تا آن‌که وقتش خارج شود، باید با از بین رفتن عذر ادایش کند. برای توضیح بیشتر به پاسخ سؤال شماره (20882) مراجعه نمایید.

ثانیاً:

برای نمازی که در وقتش ادا می‌شود شرط نیست که با نیت ادا خوانده شود، چنان‌که برای نمازی که وقتش به پایان رسیده شرط نیست که نیت قضا داشت، به ویژه اگر به سبب عذری مانند خواب یا فراموشی باشد که در این صورت در همان وقتش ادایش می‌کند.

شیخ الاسلام ابن تیمیه - رحمه الله - می‌گوید:

کسی که از نمازی به خواب افتاد یا فراموشش کرد، وقت آن نماز در حق وی همان وقتی است که بیدار شود یا به یادش بیاید و در آن هنگام مأمور است که ادایش کند و وقت دیگری ندارد جز همان وقت، در این صورت او نماز را در وقتش ادا کرده است (مجموع الفتاوی: ۲۴ / ۵۷).

در مرعاة المفاتیح (۲ / ۳۱۲) آمده است:

به جا آوردن نمازی که شخص به غیر عمد یا به سبب فراموشی یا خواب از دست داده هنگام به یاد آوردنش ادا به شمار می‌آید، حتی اگر پس از خروج وقت اصلی آن نماز باشد، زیرا هنگام به یاد آوردن یا بیدار شدن همان وقت ادایش است.

در الموسوعة الفقهية الكويتية (۴۲ / ۸۴ - ۸۶) آمده است:

«فقها در کل بر این رای‌اند که مشخص کردن نیت ادا یا قضا در نیت نماز شرط نیست و با این حال در این مسئله تفصیل و اختلاف دارند:

حنفیان - چنان‌که ابن نجیم نقل کرده - می‌گویند: اگر نمازی که قصد ادایش را دارد مشخص کند درست است، نیت ادا یا قضا داشته باشد و فخر الاسلام و دیگران در اصول در بحث ادا و قضا گفته‌اند: هر یک به جای دیگری به کار برده می‌شود تا جایی که ادا به نیت قضا و برعکس درست است.

شافعیان می‌گویند: در شرط کردن ادا و قضا در نماز چند وجه است: ... درست‌ترین آن وجه چهارم است که [تعیین] آن دو مطلقاً شرط نیست، به دلیل نص شافعی بر درست بودن نماز کسی که در روز ابری [برای شناخت وقت] تلاش خود را کرده است و روزه اسیر اگر نیت ادا کنند و پس از [پایان] وقت، فهمیده باشند [که وقت نماز گذشته است].

حنبلیان می‌گویند: شرط نیست که سر وقت بودن یا قضا بودن نماز تعیین شود و شرط نیست در هنگام وقت نماز نیت ادا شود».

بر این اساس: نماز شما در نمونه‌ای که در سؤال ذکر شده صحیح است و لازم نیست کاری انجام دهید.

همچنین باید برای تاخیر نماز از وقتش توبه و استغفار کنید و بر انجام نمازها در وقتش - و بلکه در مسجد یعنی جایی که اذان گفته می‌شود - محافظت کنید. همین‌گونه نماز نافله بسیار بخوانید زیرا نقص فریضه را جبران می‌کند، چنان‌که در پاسخ به سوال‌های (90143) و (147624) بیان شد.

والله اعلم